

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen aanleg van een zonnepark te Nieuw-Weerdinge

Rapport 2016-100

J.H. van der Heide

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen aanleg van een zonnepark te Nieuw-Weerdinge

Rapport 2016-100

J.H. van der Heide

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9750 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

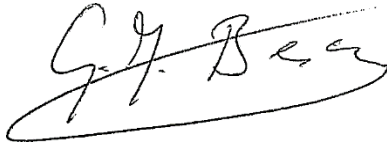
Oprachtgever	Powerfield Nederland, Hogendijk 25, 9101 WV Dokkum
Titel	Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen aanleg van een zonnepark te Nieuw-Weerdinge
Auteurs	J.H. van der Heide
Datum	31 oktober 2016
Pagina's (inclusief bijlagen)	27
Projectnr	2016-140
Rapportnr	2016-100
Status	Definitief
Akkoord	G.J. Berg (adviseur ecologie en natuur)
Paraaf	

Foto omslag: aanzicht vanaf de zuidzijde van het plangebied

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

van der Heide JH (2016) Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen aanleg van een zonnepark te Nieuw-Weerdinge. KenB rapport 2016-100. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / Powerfield Nederland

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

COLOFON	3
SAMENVATTING	7
1 INLEIDING	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Doel	10
1.3 Opzet	10
1.4 Volledigheid	10
2 WETTELIJK KADER	11
2.1 Flora- en faunawet	11
2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998	16
2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst	17
3 HUIDIGE NATUURWAARDE ONDERZOEKSGBIED	19
3.1 Gebiedsbeschrijving	19
3.2 Speciale Beschermingszones	19
3.3 Waargenomen soorten	19
4 CONCLUSIES	23
4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen	23
4.2 Eindconclusie	24
5 LITERATUUR	25
BIJLAGE I WAARGENOMEN SOORTEN IN HET PLANGEBIED EN HUN BESCHERMINGSSTATUS	27

Samenvatting

In opdracht van Powerfield Nederland te Dokkum, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met de voorgenomen aanleg van een zonnepark bij de Test Track Thedinga aan de pottendijk te Nieuw-Weerdinge. Het huidige plangebied betreft circa 17 hectare terrein welke is omsloten door een grondwal, waarbij de toegang is geblokkeerd door hekwerk. Het terrein bestaat deels uit grasland, deels uit verharding en deels uit een zandcircuit met enige bebouwing. De watergangen in het plangebied zullen behouden blijven, ten behoeve van de waterafvoer in het plangebied. Ook worden er geen bomen gekapt. Naast zonnepanelen zijn er plannen om in de toekomst ook of schapen onder de panelen te laten grazen of een bloemenmengsel in te zaaien en er bijenvolken bij te plaatsen.

Het plangebied was ten tijde van het veldbezoek in augustus afgesloten door middel van een hek. Het terrein kon daarom niet betreden worden. Van buitenaf was er echter wel een indruk te verkrijgen van het plangebied. Op 27 oktober 2016 is een tweede veldbezoek gebracht waarbij het plangebied wel bezocht kon worden. Het plangebied wordt omsloten door een grondwal welke is begroeid met ruigte. Binnen de grondwal is een weide aanwezig welke begraaasd wordt door koeien. De rest van het plangebied is ingericht ten behoeve van het circuit. Er is een groot verhard circuit aanwezig met enkele gebouwtjes. Ook is er met puinverharding een grote parkeerplaats gemaakt en er is een gebied welke als een cross-terrein gebruikt wordt. Er zijn in het plangebied meerdere droogstaande sloten aanwezig en één watergang welke wel water bevat, maar deze was ten tijde van het veldbezoek geheel dichtgegroeid. Ook is er een kleine vijver aanwezig, welke mogelijk dienst doet als blusvijver. In het plangebied zijn geen bomen aanwezig. Naast het plangebied is een schietbaan aanwezig en de schoten zijn in het plangebied duidelijk hoorbaar.

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van de EHS waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van Powerfield Nederland te Dokkum, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met de voorgenumen aanleg van een zonnepark bij de Test Track Thedinga aan de pottendijk te Nieuw-Weerdinge. Het huidige plangebied betreft circa 17 hectare terrein welke is omsloten door een grondwal, waarbij de toegang is geblokkeerd door hekwerk. Het terrein bestaat deels uit grasland, deels uit verharding en deels uit een zandcircuit met enige bebouwing. De watergangen in het plangebied zullen behouden blijven, ten behoeve van de waterafvoer in het plangebied. Ook worden er geen bomen gekapt. Naast zonnepanelen zijn er plannen om in de toekomst ook of schapen onder de panelen te laten grazen of een bloemenmengsel in te zaaien en er bijenvolken bij te plaatsen.

Het plangebied was ten tijde van het veldbezoek in augustus afgesloten door middel van een hek. Het terrein kon daarom niet betreden worden. Van buitenaf was er echter wel een indruk te verkrijgen van het plangebied (van der Heide 2016). Op 27 oktober 2016 is een tweede veldbezoek gebracht waarbij het plangebied wel bezocht kon worden. De resultaten van beide bezoeken worden beschreven in deze rapportage.

Het plangebied bevindt zich binnen de kilometerhokken met de Amersfoort coördinaten 260-538, 260-537, 261-538 en 261-537 (Figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

Figuur 1 Links de globale situering van het plangebied binnen de km-hokken (260-538, 260-537, 261-538 en 261-537). Rechts een luchtfoto met rood omlijnd het plangebied van circa 17 hectare (bron: Bing maps).

1.2 Doel

Doel van het onderzoek was het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Hiertoe moest voor eventueel aanwezige beschermde soorten worden nagegaan of de voorgenomen ingreep naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen. Bij verwachte overtreding van verbodsbepalingen moet worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd (zie 2.1). Daarnaast moest worden nagegaan of er eventuele negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde natuurgebieden in de omgeving (zie 2.2).

1.3 Opzet

Tijdens het veldbezoek op 1 augustus 2016, is er rond het plangebied onderzoek verricht voor de geschiktheid voor en het voorkomen van alle voor de Flora- en faunawet relevante planten- en diersoortgroepen. Het plangebied zelf was toen niet toegankelijk, doordat deze afgesloten was. Op 27 oktober 2016 heeft een tweede veldbezoek plaatsgevonden waarbij het plangebied wel bezocht is. Het bestaan van beschermde natuurgebieden, Natura 2000-gebieden en gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van Economische Zaken (EZ). Tevens werd de NDDF geraadpleegd voor het voorkomen van alle voor de Flora- en faunawet relevante planten- en diersoortgroepen

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan beschreven. Hierbij worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied (en de directe omgeving) aanwezig en/of kunnen hier verwacht worden?
- Wat is het effect van de voorgenomen ingreep op de aanwezige beschermde soorten?
- Worden er verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden, en zo ja welke?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie en/of compensatie?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Moet er een ontheffing worden aangevraagd?

1.4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen. Daarnaast valt voor de meeste soortgroepen de optimale periode voor inventarisatie in het late voorjaar of de zomer. Het is niet mogelijk om in het najaar of winter een volledige inventarisatie van alle soortgroepen uit te voeren. Op grond van de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDF), het veldbezoek in augustus, aangevuld met het bezoek in oktober 2016, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

2 Wettelijk kader

De Natuurbeschermingswet dateert uit 1967. Deze voldeed niet aan de verplichtingen van de internationale verdragen en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Anonymus 1979, 1992). Daarom is het Nederlandse natuurbeschermingsrecht aangepast. In 2002 is de Flora- en faunawet (Anonymus 1998, 2000) van kracht geworden waarin de soortenbescherming is opgenomen en in oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden in werking getreden. De laatste wijzigingen aan de Natuurbeschermingswet zijn van kracht sinds de invoering van de Crisis- en herstelwet uit 2010. De teksten voor dit hoofdstuk zijn grotendeels ontleend aan de website van de rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn geïmplementeerd evenals het CITES¹-verdrag. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn de volgende soorten als beschermd aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (met uitzondering van Zwarte rat, Bruine rat en Huismuis);
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Zorgplicht en verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen en de wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust gelaten worden (alleen de relevante verbodsbepalingen worden hier genoemd).

- Artikel 2: Zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren

¹ CITES is het verdrag dat de internationale handel van in het wild levende dier- en plantensoorten reguleert teneinde uitsterven van soorten door overexploitatie te voorkomen.

betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat;

- Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten;
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 13: Het is verboden om beschermde dier- en plantensoorten te vervoeren en onder zich te hebben.

Beschermingsregimes

In 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m12, zie hierboven). Ook biedt de Flora- en faunawet voor bepaalde soorten en ingrepen vrijstellingen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In de huidige opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld (Figuur 2). De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- **Regime 1:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 1-soorten*. Dit betreft een aantal beschermde, maar vrij algemene soorten in Nederland. De gunstige staat van instandhouding in Nederland is momenteel niet in het geding en ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;
- **Regime 2:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 2-soorten*. Dit betreft de 'overige beschermde soorten'. Deze soorten zijn beschermd en de gunstige staat van instandhouding in Nederland kan in het geding zijn. Ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;
- **Regime 3:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 3-soorten*. Dit betreft de 'strikt beschermde soorten'. Voor deze soorten geldt dat de gunstige staat van instandhouding in Nederland duidelijk in het geding is en/of dat ze vermeld staan in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De eerste groep betreft soorten die middels een Algemene Maatregel van Bestuur door de voormalig minister van LNV zijn

aangewezen (AMvB bijlage 1-soorten). De tweede groep betreft soorten uit bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn;

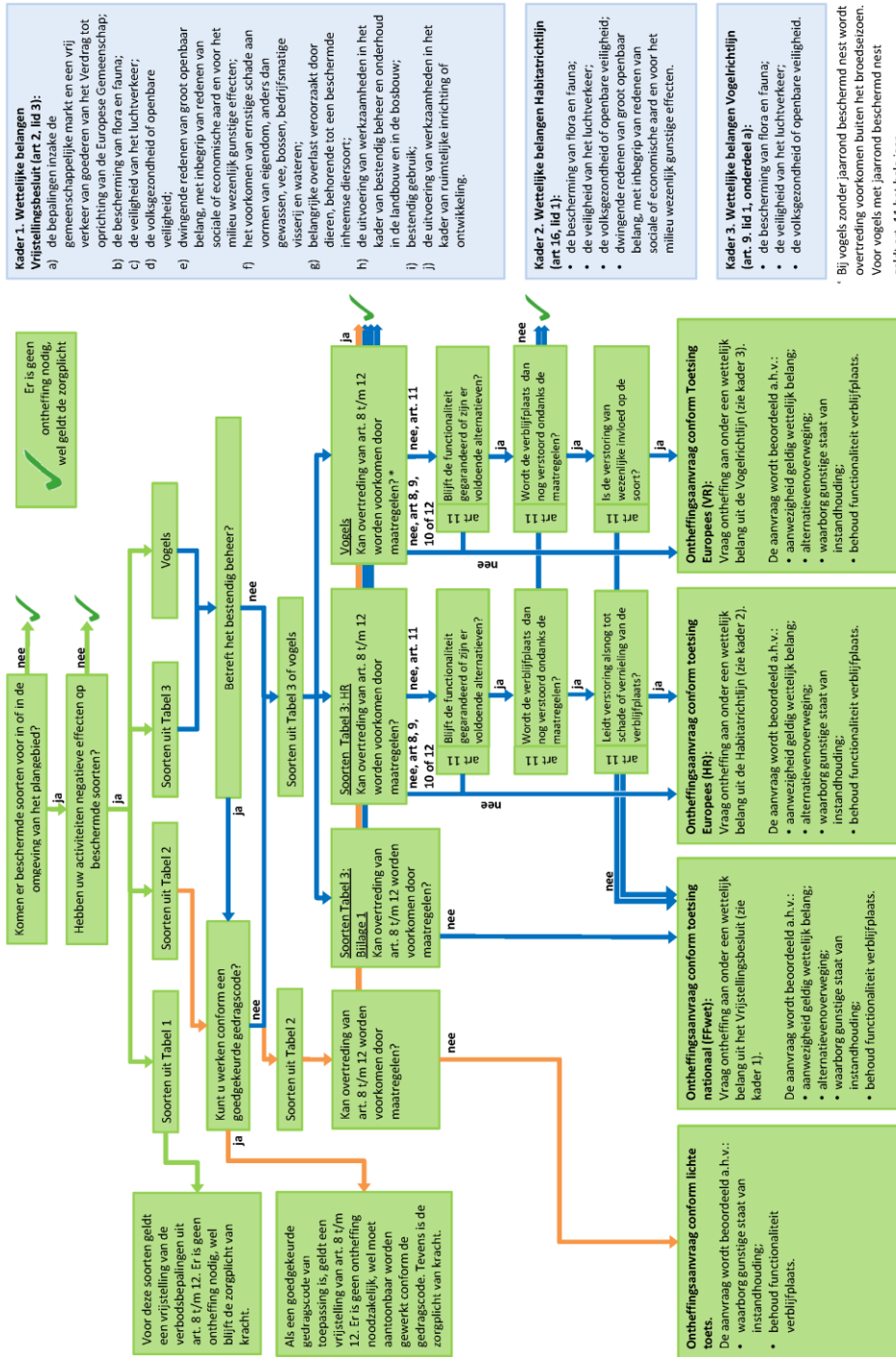
- **Vogels:** Vogels zijn niet in één van bovengenoemde tabellen opgenomen en worden onder de Flora- en faunawet apart behandeld. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken zijn jaarrond beschermd. Er worden vier categorieën van nesten onderscheiden die hele jaar door zijn beschermd:
 1. *Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil);*
 2. *Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus);*
 3. *Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaatsen zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk);*
 4. *Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).*

Hoe te handelen bij het aantreffen van beschermde soorten

- **Tabel 1-soorten:** Voor soorten uit tabel 1 geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling die in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen (AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet). Voor deze soorten hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (artikel 2) blijft wel onverminderd van kracht.
- **Tabel 2-soorten:** Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. In zo'n code staat hoe u tijdens werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren voorkomt of minimaliseert. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en worden ingediend voor goedkeuring. Wanneer het niet mogelijk is de activiteiten via een goedgekeurde gedragscode uit te voeren moet een ontheffing worden aangevraagd (zie Figuur 2).
- **Tabel 3-soorten:** Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde

gedragscode. Wanneer het niet mogelijk is de activiteiten via een goedgekeurde gedragscode uit te voeren of wanneer het activiteiten betreft die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkelingen moet een ontheffing worden aangevraagd (zie Figuur 2).

- **Vogels:** Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust (artikel 10), of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord (artikel 11), zijn verboden. De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, hollen en dergelijke), inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te laten zijn, én slechts gedurende de periode dat er wordt gebroed. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen (voor de meeste vogels 15 maart - 15 juli) dient te worden ontzien. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is een omgevingscheck nodig. Dit houdt in dat een deskundige moet vaststellen of in de omgeving voldoende gelegenheid bestaat voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden of te bouwen. Wanneer dit niet het geval is dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dit niet mogelijk dan zal een ontheffing moeten worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

© Ecologica, oktober 2013. Gebaseerd op het stroomschema van Decret Beheer/Beleggen, Toelichting aanvraagformulier Flora- en faunawet d.d. augustus 2009 en de stappenplannen op het DRO-beeld d.d. 27 september 2013.

Figuur 2 Stroomschema Flora- en faunawet artikel 8 t/m 12

2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet is gericht op gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort. Een ontheffing voor de Flora- en faunawet betekent niet automatisch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar!

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermd status onder de Natuurbeschermingswet gekregen. Daarbij kunnen drie categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden
- Beschermd natuurmonumenten
- Wetlands

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Deze instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen (zowel bestaand als nieuw) die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende redenen van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie (LNV 2005).

Verlenen van vergunning op grond van Natuurbeschermingswet

Projecten en andere handelingen in of buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Ook als activiteiten buiten een beschermd gebied plaats zullen vinden en negatieve gevolgen kunnen hebben voor het gebied, moeten deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als significante negatieve effecten op kunnen treden moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Als er wel effecten verwacht worden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechterings- en Verstoringstoets (VV-toets).

Samengevat betekent dit dat er een drietal situaties mogelijk zijn:

1. zeker geen negatief effect: geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig;
2. mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect: Verslechterings- en Verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend;
3. kans op een significant negatief effect: Passende beoordeling (zwaardere procedure) noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend. Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Doordat overheden en terreinbeherende organisaties bij hun beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten, wordt gehoopt dat van de nu bedreigde organismen er in de toekomst een aantal niet meer bedreigd zal zijn en dus van de Rode Lijst afgevoerd kan worden. De Rode Lijst-soorten worden ingedeeld in de volgende categorieën, met de daarbij behorende trend en zeldzaamheid:

1. uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu afwezig op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig op wereldschaal, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
3. verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu afwezig in Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig in Nederland, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
5. ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
6. bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
7. kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
8. gevoelig: stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied wordt omsloten door een grondwal welke is begroeid met ruigte. Binnen de grondwal is een weide aanwezig welke begraaasd wordt door koeien. De rest van het plangebied is ingericht ten behoeve van het circuit. Er is een groot verhard circuit aanwezig met enkele gebouwtjes. Ook is er met puinverharding een grote parkeerplaats gemaakt en er is een gebied welke als een cross-terrein gebruikt wordt. Er zijn in het plangebied meerdere droogstaande sloten aanwezig en één watergang welke wel water bevat, maar deze was ten tijde van het veldbezoek geheel dichtgegroeid. Ook is er een kleine vijver aanwezig, welke mogelijk dienst doet als blusvijver. In het plangebied zijn geen bomen aanwezig. Naast het plangebied is een schietbaan aanwezig en de schoten zijn in het plangebied duidelijk hoorbaar.

Op basis van de terreinkenmerken, de aangetroffen soorten en de potentie voor soorten, kan de natuurwaarde van het plangebied worden gekarakteriseerd als laag.

Figuur 3 Links een foto van de vijver in het plangebied. Rechts een overzichtsfoto van het plangebied met de crossbaan op de voorgrond en de gebouwen en het circuit op de achtergrond.

3.2 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied of de EHS. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen wettelijk beschermde gebieden waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

3.3 Waargenomen soorten

In onderstaande tekst is per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten tijdens de veldbezoeken op 1 augustus 2016 en op 27 oktober 2016 zijn waargenomen of waarvan het zeer waarschijnlijk wordt geacht dat de soorten in het plangebied voorkomen.

Vaatplanten

Tijdens de veldbezoeken zijn in het plangebied geen beschermde soorten aangetroffen. Wel zijn diverse algemene soorten aangetroffen (zie bijlage I). In de nabije omgeving is een waarneming bekend van Ronde zonnedauw (NDFF, 2016), er is binnen het plangebied echter geen geschikt habitat voor deze soort. Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden ook geen andere beschermde soorten verwacht.

Libellen

Tijdens de veldbezoeken zijn in het plangebied geen libellen aangetroffen. Doordat het tijdens het eerste bezoek begon te regenen waren de omstandigheden ten tijde van het veldbezoek niet optimaal voor het inventariseren van libellen, het tweede veldbezoek was al te laat in het seizoen voor een goede libelleninventarisatie. In de omgeving is het voorkomen van Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) bekend. In de sloten in en rond het plangebied werd geen Krabbenscheer (*Stratoides aloides*) aangetroffen, waardoor er geen geschikt habitat is voor deze soort.

Dagvlinders

Tijdens het eerste veldbezoek is in het plangebied Klein geaderd witje (*Pieris napi*) aangetroffen (Bijlage I). De weeromstandigheden ten tijde van de quickscan waren niet erg geschikt voor dagvlinderinventarisatie. Het tweede veldbezoek was al te laat voor een goede dagvlinderinventarisatie. Beschermde soorten dagvlinders worden op basis van de habitatkenmerken niet verwacht.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied geen amfibieën gezien of gehoord. In de omgeving is wel het voorkomen van de zwaar beschermde Poelkikker (*Rana lessonae*) bekend (een Tabel 3 soort van de Flora en faunawet). Door de geïsoleerde ligging van de vijver en de beperkte omvang van de vijver wordt verwacht dat deze zwaar beschermde soort geen gebruik zal maken van het plangebied. Het zou kunnen dat de watergangen en de omliggende oevers in het plangebied gebruikt wordt door licht beschermde soorten als Bruine kikker (*Rana temporaria*), Gewone pad (*Bufo bufo*) of Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*).

Vissen

In de omgeving is het voorkomen van Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) en Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) bekend (NDFF 2016). Dit betreffen soorten van respectievelijk Tabel 3 en Tabel 2 van de Flora en faunawet. Voor deze soorten ontbreekt geschikt habitat in het plangebied en deze soorten kunnen dan ook uitgesloten worden.

Vogels

Tijdens het eerste veldbezoek werden diverse vogelsoorten aangetroffen (zie bijlage I). Er zijn geen (verlaten) nesten aangetroffen in het plangebied. Ook zijn er geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Alle aangetroffen vogelsoorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten.

Zoogdieren

Tijdens het tweede veldbezoek werden er sporen van Mol (*Talpa europaea*) aangetroffen in het plangebied. Dit betreft een licht beschermde soort onder de Flora en faunawet. Eventueel zouden andere licht beschermde soorten zoals muizen, Haas (*Lepus europaeus*) en Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) in het gebied voor kunnen komen. De gebouwen zijn beoordeeld op hun geschiktheid voor vleermuizen. In de aanwezige gebouwen lijken geen mogelijkheden te zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Het plangebied zou wel gebruikt kunnen worden als foerageergebied voor vleermuizen. Andere streng beschermde soorten worden niet verwacht.

Overige soortgroepen

Tijdens de veldbezoeken is vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor overige beschermde soorten.

4 Conclusies

4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Tijdens het veldbezoek zijn enkele beschermde soorten aangetroffen waarop de voorgenomen ingreep eventueel gevolgen zal hebben (Tabel 1).

Tabel 1 Waargenomen beschermde en Rode Lijst soorten tijdens het veldbezoek op 1 augustus 2016. Tevens wordt het verwachte effect van de voorgenomen ingreep op de waargenomen soorten aangegeven. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen (Tabel 1,2 of 3), vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn daarom aangegeven met een +; RL: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (EZ, 2015).

Soort	Voorkomen	FF	RL	Gevolgen van de ingreep
Amfibieën				
Bruine kikker	Mogelijk	1		Geen effecten te verwachten
Gewone pad	Mogelijk	1		Geen effecten te verwachten
Kleine watersalamander	Mogelijk	1		Geen effecten te verwachten
Vogels				
Diversen	Zeker	+		Mogelijk verlies aan broedgelegenheid en foerageergebied
Ringmus	Zeker	+	7	Mogelijk verlies aan broedgelegenheid en foerageergebied
Huiszwaluw	Zeker	+	7	Mogelijk verlies aan broedgelegenheid en foerageergebied
Zoogdieren				
Ree	Mogelijk	1		Mogelijk verlies habitat
Mol	Zeker	1		Geen effecten te verwachten
Muizen	Mogelijk	1		Geen effecten te verwachten
Haas	Mogelijk	1		Geen effecten te verwachten
Konijn	Mogelijk	1		Geen effecten te verwachten
Vleermuizen	Mogelijk	3		Mogelijk afname foerageergebied

Het plangebied kan van belang zijn voor enkele kleine grondzoogdieren zoals Konijn, Haas, Mol en verschillende muizensoorten en voor enkele amfibieën. Dit betreft echter soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten, worden verwacht wanneer de aanleg plaatsvindt gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen de werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli) en nestplaatsen te inspecteren vlak voor het verwijderen van het groen. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum.

Vleermuizen kunnen het plangebied gebruiken als foerageergebied. Het aantasten van foerageerplaatsen van strengbeschermde soorten is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen elders,

doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. In de omgeving is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Verwacht wordt dat bij de start van de werkzaamheden de vleermuizen gebruik zullen gaan maken van de alternatieve foerageergebieden.

Voor de meeste soorten is het plangebied na de aanleg naar verwachting nog steeds geschikt. De grondgebonden soorten zullen blijven foerageren onder de panelen. Alleen voor vogels en voor Ree verdwijnt er mogelijk habitat, aangezien deze soorten de voorkeur hebben voor uitzicht. In de omgeving is echter voldoende alternatief habitat aanwezig.

4.2 Eindconclusie

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van de EHS waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

5 Literatuur

- Anonymus (1979) Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.
- Anonymus (1992) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.
- Anonymus (1998) Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.
- Anonymus (2000) Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.
- EZ. 2015. *Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken ..., DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna*. Staatscourant nr. 36471.
- LNV (2005) *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- LNV (2009) *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- van der Heide JH (2016) Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen aanleg van een zonnepark te Nieuw-Weerdinge. KenB rapport 2016-067. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens de veldbezoeken op 1 augustus 2016 en op 27 oktober 2016. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen (tabel 1, 2 of 3), vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn daarom aangegeven met +; RL: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (EZ 2015).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	RL
Vaatplanten			
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	-	-
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	-	-
Grote egelskop	<i>Sparganium erectum</i>	-	-
Grote lisdodde	<i>Typha latifolia</i>	-	-
Haagwinde	<i>Calystegia sepium</i>	-	-
Herfstaster	<i>Aster laevis x novi-belgii</i>	-	-
Kikkerbeet	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	-	-
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	-	-
Pijlkruid	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	-	-
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	-	-
Pluimzegge	<i>Carex paniculata</i>	-	-
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	-	-
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	-	-
Schapenzuring	<i>Rumex acetosella</i>	-	-
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	-	-
Speerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>	-	-
Zevenblad	<i>Aegopodium podagraria</i>	-	-
Vlinders			
Klein geaderd witje	<i>Pieris napi</i>	-	-
Vogels			
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-
Huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	+	7
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	+	7
Zoogdieren			
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	-